

N. N. II 072^a

h. 72, 28.

Von Zabel, Zagebin, W. S. S. S.

IV.

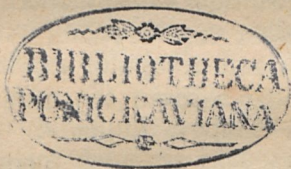
X 23158 28

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

D. IO. FLORENS RIVINVS

Pand. P.P. et ACAD. p. t. RECTOR.

LECTORI BENEFICENTIA

S. P. D.

D. IO. FLORENS RIVINUS

Publ. P. R. et ACAD. P. R. Rector

Q. D. B. V.

NUndinis autumnalibus proxime elapsis, coorta quaestio est: quonam die debitor literarum cambialium, ad nundinas illas indefinite, nulla solutionis die speciatim inserta, directarum, solutionem praestare deberet, et quando, eadem dilata, adversus ipsum rigor cambialis locum haberet? In eo propemodum omnes conveniunt, debitorem, ob privilegium nundinarum Caesareum, ad solutionem prima septimana plane non, sed secunda demum adigi posse; at qua posterioris huius die, et an creditori consveta solutionis dies, *der Zahl-Tag*, qui est quintus dictae septimanae, praecise expectandus sit? adhuc sub iudice lis est. Nonnulli, creditori ius exigendi, et paratissimam in personam debitoris executionem primis statim diebus secundi hebdomadis, die nempe Lunae, Martis, Mercurii, indulgent; personas alii debitorum distinguendas esse, et mercatoribus quidem, terminum solutionis premtorium, quintam diem eius septimanae, quae solutionibus destinata, *der Zahl-Woche*, dandam, reliquis vero, nobilibus, civibus academicis, aliisque, necessitatem solutionis faciendae, prima statim die eiusdem septimanae, imponendam

dam esse censent. Nos neutras harum partium sequimur, potius quemlibet debitorem, cuiuscunque demum sit conditionis, ad solutionem literarum cambialium solennium, in nundinas Lipsienses promissam, die demum quinta *auff den Zahl- Tag*, obligatum iudicamus, ita, vt prius valide conveniri et rigor cambialis adversus ipsum se exerere nequeat; nec discrimen inter literas proprias et trassatas admittimus. Movent nos, natura obligationis et doctrina de solutionibus; convictos reddunt sanctiones provinciales; et denique summa aequitas, aequale illud societatis vinculum, eandem sententiam svadet. Expediti enim iuris est, id, quod in diem debetur, ex quacunque demum causa sit, ante diem peti, eo nomine agi, debitoremque conveniri, antequam dies venerit, non posse *L. 9. pr. de Reb. Cred. L. 24. de oper. libert. L. 42 et L. 98 §. 1. de V. O.* quotiesque tempus adiectum, illud expectandum esse, nec nisi eo praeterito, quantitatem in obligationem deductam efficaciter petere licere *L. 186. de R. J.* nec peti debere, quod intra tempus comprehensum solvi potest; *L. 118. §. 1. de verb. obl.* nam cessit quidem dies, sed nondum, nisi elapso die solutionibus alias destinato, venit, id est, cum effectu debetur. *L. 213. de V. S.* Imo ne eo ipso die, in quem stipulatio facta, petere permissum est, quia totus dies arbitrio solventis tribui debet, neque enim certum est, eo die, in quem promissum est, datum non esse, priusquam is praeterierit §. 2. *J. de V. O.* illud Spurrinae, ad Caesarem exemplo est apud *Svetonium, Julio cap. LXXXI. venere unque Idus Martiae, sed nondum praeteriere.* Addito ergo tempore, vt termino ad quem, id est finiendae obligationis causa, pure quidem contracta intelligitur obligatio, et nata actio, in actu primo, sed tempus adiectum impedit sive suspendit actum secundum, seu efficaciam actionis, exceptione, non dicam doli, tamen temporali, plus petitionis tempore *L. 44. §. 1. de O.*

et

*et A.L. 7. §. 14. π. quibus ex causis in possess. et tamdiu differtur obligationis executio conf. Arnold Vinnius. comment. ad §. 2. §. de V.O. Quid quod, agitata iam olim haec nostra controversia, de stipulatione in dies nundinarum concepta, inter Sabinum et Proculum, disceptantes, vtrum ex ea, prima statim die agi queat, an, non nisi omnibus diebus exactis? prout apparet ex L. 138. π. de V.O. cuius verba ita se habent: Eum, qui certarum nundinarum die dari stipuletur, primo die petere posse, Sabinus ait. Proculus autem, et caeteri diversae scholae auctores, quamdiu vel exiguum tempus ex nundinarum spatio superesset, peti non posse, existimant. cuius sententiam probat Venuleius, autor legis, et eandem amplectitur Pomponius, in L. 42. eod. his verbis: qui hoc anno aut hoc mense dari stipulatus sit, nisi omnibus partibus praeteritis anni vel mensis, non recte petet. conf. Dn. Gotsfr. Mascov. Antec. Harderov. de Sectis Sabinian et. Proculeian. cap. IX. §. XXXI. n. 3. Adeoque lis iam composita, nec novae sectae Ictorum tolerari debebant. Pariter, leges Patrias et Provinciales claras deprehendimus et perspicuas. Etenim, Johannes Georgius II. Gloriosiss. mem. singulari Rescr. de dato. d. 21 Julii 1660. quod repetitum sub dato 4. Sept. 1660. in commodum Reipublicae suae, ad firmandam magis fidem, et stabilienda commercia, rigorem cambialem, ad omnes in univrsum personas, negotia cambialia celebrantes, cuiuscunque fortis sint aut conditionis, nobiles aut ignobiles, literarum periti aut ignari, extendi voluit, et, cum eodem tempore propter conductum Norimbergensem, vulgo *des Nürnberger Geleits*, cuius discessum mercatores in ordinando termino solutionis observaverant, variae ambiguitates et difficultates se exererent, in eodem Rescripto, his simul obviam ivit, dum diem Jovis, vel quintum septimanae solutionibus dicatae, solvendis literis cambialibus generaliter statuit, hac ratione: *Nachdem auch die Handels - Leute bisshero geklaget, daß das Nürnberger Geleite im Abziehen von Leipzig keine Gewisse Zeit halte und**

gleichwohl solcher Abzug NB. der terminus der Verfallzeit, in der Zahlung seyn solle; Als ordnen und setzen wir, vielfeltige Unrichtigkeit und Irrungen zu vermeiden, daß hinführo der Donnerstag in der Zahl-Woche, oder wenn im Neuejahrs-Marckt der Marckt sich nicht auf den Sonntag anhebet, der ste Tag in der Zahl-Woche, eingerechnet den Tag wenn nach Ablauf der ersten Woche der Marckt ausgelautet wird, dazu deputiret. quæ sanctio totidem verbis, *Ordin. Mercat. an. 1682. publicatæ, §. XIV. denuo inserta, subiunctis verbis finalibus: und ist diese Zeit nemlich der ste Tag in der Zahl-Woche, zu endlicher exaction derer Wechsel-Brieffe verordnet. et §. XXV. omne plane dubium tollere videtur, siquidem expresse dicitur, quod demum die quinto, ob non secutam solutionem, rigor cambialis et parata contra debitorem executio locum invenire debeat. Es soll von dem debitore auff den Verfalltag und endlichen Zahl-Termin (en diem certum quo peti cum effectu potest debitum,) die Bezahlung præcise per cassâ, oder dem creditori anstehende assignationes geschehen, oder sonst (ergo prioribus diebus non audiendus creditor) nach Wechselrecht oder durch schleunige execution dieselbe zu suchen Macht haben und befugt seyn. Quibus legibus, quaeso, quid clarius esse potest? nonne vis legibus infertur, tenebrae in sole quaruntur a dissentientibus? Porro omnes conventiones censendæ ex intentione & proposito contrahentium, quorum in hujusmodi adiectione nundinarum, cogitatio ejus diei est, qui omnibus est consvetus, vt in eum quoque eorundem differatur obligatio, et id actum voluisse præsumendi sunt, ne prius exactio fieret *L. 56. §. 4. ꝛ. de V. O.* Igitur neque eius, qui cambio subscribit, ea erit intentio, ut ante tempus solitum obligetur, neque creditoris, literas cambiales accipientis, vt citius eundem obligatum habere velit, nec rationem iuris publici, et leges patrias mutasse invicem præsumuntur.*

Sed audiamus rationes, quibus dissentientes, colorem suæ
fen-

sententiæ inducere fatagunt. Inquiunt, nundinas finire o-
ctiduo, eodemque campanarum sono, quo initium earum, finem
quoque, effluxumque privilegii tempus, indicari. Deinde si-
bi persvadent, in Rescriptis Electoralibus et Ordinatione Cam-
biali, quaestionem saltem illam, quousque exactionem vel prote-
stationem sine periculi metu differre liceat, et quodnam illud sit
tempus, quod debitori, absque præiudicio creditoris indul-
geri possit, ? non vero illam infimul, quo tempore et die
creditor iure cambiali adversus debitorem experiri valeat, de
cisam haberi. Proinde nemini debitorum ademptam faculta-
tem, solutionem cambiorum, quæ in genere ad solennes nun-
dinas directa, tuto, vel ipsa prima aut sequente ejus septima-
næ die, per scontrationem uti vocant, aut parata pecunia
etiam præstando, se liberandi, illumque diem vocari talem,
quantum ad ultimum eumque peremptorium solutionis ter-
minum, qui novissimus, præcedentes, primum scilicet, secun-
dum & tertium, non excludat, sed vi relationis, semper potius sup-
ponat et involvat, ita scilicet, ut a primo statim secundæ septi-
manæ die, agi ad solutionem ex cambio possit, non autem præ-
cise debeat, sed differri etiam ad ultimum vsque solutionis
terminum queat, *bis auff den allgemeinen Versfalltag, und endlichen
Zahl-termin.* At enim vero, quanquam privilegia il-
la, quæ ex Imperiali indulgentia promanant, saltem ad pri-
mam sint restringenda septimanam, tamen a Prudentissimo
Legislatore Saxone, in favorem commerciorum & solatium
eorum, qui negotiis cambialibus sunt districti, ea septima-
na, *Die Zahl-Woche*, præter priorem univcam, superaddita, et
quintus dies, solutionibus terminus dictus: Proinde negamus,
deficere in legibus certi diei mentionem, potius superius con-
trarium iam evicimus: Et sicut absque vlla dubitatione, is,
qui in literis cambialibus solutionem die Jovis expressis ver-
bis promittit, non nisi eo præterito valide conveniri poterit,
ita eodem modo, is, qui generaliter, se futuris nundinis solu-
turum,

turum, in cambio scripsit, ante diem solutionibus regulariter destinatam, ad solutionem non compellendus, virtualiter enim & ex lege inest, & dilationem continet *L. 73. π. de V.O.* adeoque non expressa, nocere non debent, sed subintelligi constitutus dies & legitimum tempus, quod suppletur ex lege *Jac. Godofredus ad Leg. XII. Tab. Tab. III.* Quod vero relictam arbitrio debitoris anticipationem solutionis attinet, est illa res meræ voluntatis et liberrimi arbitrii, a qua, ut et a permissione legis, ad necessitatem solvendi, et potestatem agendi, nulla procedit consequentia; *L. 17. C. de fideic.* nam juxta *L. 137. § 2. π. de V.O.* id, quod in diem certum debetur, ante diem quidem solvi, sed peti non potest, totum enim medium tempus, ad solvendum liberum promissori relinquitur; *L. 38. § 16. π. de V.O.* et, quod quis aliquo anno dare promittit, aut dare damnatur, ei potestas est quolibet eius anni die dandi, *L. 50. π. de O. et A.* tempusque in stipulationibus et obligationibus promissoris seu debitoris gratia regulariter adiectum censetur *L. 41. π. de V.O. L. 17. π. de R. J.* adeoque intra constitutos dies se variis modis liberare poterit debitor, quamvis adversus ipsum denegetur actio. De coetero, non solum mercatorum causam peroramus, sed in univrsum omnium eorum, qui negotia cambialia gerunt. Ut enim Ordinatio Cambialis statutum sit peculiare, quod se vnice ad mercatores referre solet, attamen Rescripta Electoralia sunt leges univrsales. Cum igitur sapientissimus Legislatoꝝ, subditos suos, indistincte omnes, cambii arctissimo iure teneri voluerit, eundem quoque, neminem quoad reliqua capita, eademque favorabilia, in primis terminum solutionis, quem certum destinavit, eximere voluisse legis suae beneficio, palam est. Neque vlla apparet ratio, quare lege non distinguente, illud nobis sumere velimus ut distinctionem aliquam nobis ipsis fingendo, inaequalitatem inter Nobiles, Doctores, aliosque inducamus, deterioꝝremque horum, ac illa priorum est reddamus

mus conditionem Etenim, qui motus, quæ iniquissimæ se-
quelæ nasci possent, si eodem in loco, iisdem in causis, diversa
inducerentur solutionum fatalia. Finge, aliquem, non mer-
catorem, illustrem tamen, aut in dignitate constitutum,
mercatori, acceptis literis cambialibus, nundinis autumnali-
bus redimendis, credidisse 1000; eundem vero iisdem nundinis,
eandem, aut minorem longe summam debere; hunc die Lu-
næ forte septimanæ solutionum, ex rigore cambii sui secundum
aliorum opinionem arresto detinere, qui tamen, recepta die
Jovis insequenti, a mercatore, ea, quam ei crediderat
suoque creditori cambiali destinaverat summa, tam exiguum
debitum terque quaterque solvere potuisset, tam iniquum
foret, quam quod iniquissimum. Luculenter ista apparet quo-
que iniquitas ex sequentibus: in §. XII. Ord. Camb. iubentur
Judæi Christianis, quibus ex Cambio debent, nummos ad
ædes vel ad tabernam deferre sponte, adversus hos, nul-
la actio datur, nec protestatio admittitur, nisi ultimo mo-
mento diei quintæ elapso; an igitur Judæi maiore favore di-
gni erunt ac Christiani? At metum suspicionemque fugæ
urgent dissentientes, ex mora. Idem vero in debitorem
cadit, cui apprehensio die lunæ iam imminet, nam nec hic,
si solvendi animum non habet, sed fidem fallere constituit,
primam illam diem expectabit, sed abitur, eo iam tem-
pore parabit, quo omnes adhuc ex privilegio sunt immunes.
Quamobrem nec accedere possumus sententiæ *Carpzovii*
Decis. CXXXII. existimantis, eum, qui iussus alicui pecuni-
am Lipsiæ solito nundinarum tempore, *zur gewöhnlichen Zah-*
lungs-Zeit exhibere, mandato, statim prima vel sequenti die
solvendo, defunctum rite. Ego sane mandatario nunquam
autor aut suasor forem, ut ante ultimum solutionis momen-
tum solveret istam pecuniam, nam accipiens nummos, eos
quidem retinebit, sed si interea temporis bonis laboretur
mandans, vel etiam nondum præterlapso termino perem-
torio

torio, adeoque re adhuc integra revocaret mandatum, mandatarius semper obiectioni non rite gesti mandati, foret obnoxius; nam ius conditionatum & velut respectivum semper præsupponit, si res in eodem statu vsque ad terminum consuetum manserit *B. Titius. Fur. Privat. Lib. X. Cap. V. §. 3.* Dissentit *B. Barth. Hodeg Forens. Cap. IV. §. IV. lit. o.* Quod ad usum & observantiam fori attinet, equidem *Dn. Scabini Lips.* a *Dn. Deputatis* ad res mercatorias ante hos triginta annos consulti, prima die septimanæ solutionum, exactorem probarunt, quod responsum integrum exhibent *Dn. Barth. Hod. forens: Cap. IV. §. 4. lit. k* *Dn. Dondorff in dissertat. de termino solutionis peremptorio. Dn. Kœnig ad Ord. Camb. Lips. §. XIV.* Et negari fortasse non poterit extare exempla quam plurima eorum, contra quos rigor cambialis intempestive viguit. laudatus etenim *Dn. Barthius* gloriatur, quod simulac sonus campanæ, decursum privilegii monentis, remisit, prima statim die, iteratis vicibus, ex cambiis, tam propriis quam trassatis & acceptatis, citari debitores cum effectu petierit. Sed mutarunt postea laudati *Dn. Scabini* priorem sententiam. Ita, cum anno 1716. *Philip Salomon*, coram *Judicio Mercatorio Lipsiensi*, *Johan. Christoph. Lorenz.* ex instrumento obligatorio, in quo solutio in *der Neu-Fabr-Messe 1716.* promissa, die 8. *Januarii. d. a.* in ius vocari curaret, reus opponebat exceptionem plus petitionis tempore; sequebatur quidem condemnatoria in sortem & usuras, sed interea temporis, & antequam sententia diceretur, terminus solutionis effluerat. interim *DN. Scabinos* ad exceptionem plus petitionis respexisse, exinde apparet, quod reum non simul in expensas condemnaverint, id quod alias pro qualitate processus executivi necessario fieri debuisset. Pariter leuteratione interposita, terminum a quo, usuræ computandæ, statuerunt demum a communi so-

lu-

lutionis die, per sententiam publicatam d. 28. Mart. 1716 huius tenoris: *das darinne enthaltne interesse Moræ aber, ist von dem Zahl- Tage der lezt abgewicknen Neu- Fabr- Messe an, zu rechnen.* Interim exoptandum est, ut *Serenissimus noster Princeps*, tantam incertitudinem lege tollat publica, omnes, qui negotia cambialia contrahunt, a motu iudicum variante tutos reddat, eorundemque honori & existimationi apud alios, sua faveat decisione. Quæ, quamdiu adhuc speratur, tutissima via incedendum, cavendumque, ne tam delicate progrediamur, ut reprehensione digni appareamus, *L137. §. 2. w. de verb. obl.* quin, actioni iniuriarum, vel ad emendam, quæ ob iniustam incarcerationem non plane deneganda videtur, nos exponamus.

Hæc de vexata illa, & in vtramque partem disceptata quaestione dicta iam sufficiant, cum ad alia dubia iuris, in prælectionibus meis publicis circa Pandectarum doctrinam annotata, aut aliunde etiam hausta, excutienda publice in Auditorio nostro, producendi denuo sint, viri Iuvenes Nobilissimi

DN. JOHANNES CHRISTIANVS TUCHT-
FELD Hartenst. Mifn.

DN. CHRISTIANVS SCHWOPE Martisb.

DN. GODOFREDVS CAROLVS SCHU-
MANN, Delit. Mifn.

DN. CHRISTIANVS AVGVSTVS WEISSE Grof-
olberfd. Mifn.

DN. CHRISTIANVS HENRICVS PFEIFER
Weida Varisc.

DN.

OK Tk 2932

DN CHRISTIANVS ERNESTVS WEISE
Hohenst. Miffn.

DN. CAROLVS PHILIPPVS JVST. Zittav.
Lusat.

DN. ADAM FRIDERICVS MUHLPFORD. Jle-
burg. Miffn.

DN. GOTTHELF ZEIBIG. Dobr. Lusat.

DN. JOHANNES ROKENTHIEM. Longos. Thuring.

DN. EPHRAIM HERMAN. Trocedorff. Lusat.

DN CHRISTIANVS TEICHMANN Geith. Miffn.

DN. CHRISTIANVS JMMANUEL HASSERT
Lipf.

Qui, meo sub Praefidio, XIII. priores Libros Pandecta-
rum, provt a Schoepfero, Synops. Juris Priv. traditi, fingulis
diebus Veneris, publice pro valvis indicandis, ab Hor. X ad
XII. respondendo quilibet ad integrum aliquem librum,
prout ordine sequetur, ac opponendo, examinabunt. Qui-
bus eorum conatibus, vt omnium Ordinum Fautores litera-
rum, inprimis vero, Generosissimi atque Nobilissimi
Juris Cultores, praesentia sua frequenti faveant,
eosdem invitatos cupio. Dabam Lipsiae Dom.

XXI. P. F. Trin. A. O. R.

MDCC XXIX.

Literis ZEIDLERIANIS.

m. 5

B.I.G.

Farbkarte #13

N. M. II 972^a
h. 72, 29.

II k
2932
IV.

Von Zabl, Zagebin, Wilschen

X 23158 28

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

D. IO. FLORENS RIVINVS

Pand. P.P. et ACAD. p. t. RECTOR.

